

Betydningen av MOT

Elever på landsbasis sammenlignet med elever på skoler hvor MOT er godt implementert

Tallene er hentet fra Utdanningsdirektoratets Elevundersøkelse 2011

Björg-Elin Moen, PhD

MOT-rapport 1, 2012

Sammendrag

MOT har to hovedmål, og det er å bidra til:

- robuste ungdommer som tror på egne krefter og tar bevisste valg
- trygge miljøer der ungdom aksepterer forskjeller og gjør hverandre verdifulle

For å undersøke betydningen av MOT vises her til Elevundersøkelsen. Svar på spørsmål om mobbing og trivsel fra 3500 elever fordelt på 35 MOT-skoler fra 31 kommuner hvor MOT er godt implementert ble undersøkt.

Tall fra 2011 viser at på ungdomstrinnene er det en rekke forskjeller når en sammenligner MOT-skolene med elever på landsbasis:

1. 67% flere av elevene på landsbasis oppgir at de blir mobbet flere ganger i uken sammenlignet med MOT-skolene (4,03% mot 2,4%).
2. 43% flere av elevene på landsbasis oppgir at de mobbes 1 gang i uken eller mer sammenlignet med MOT-skolene (9,63% mot 6,7%).
3. 30% flere av elevene på landsbasis oppgir at de ikke trives på skolen sammenlignet med MOT-skolene (4,3% mot 3,3%).

Forskjellen mellom elevene på landsbasis og MOT-skolene er størst på 10.trinn. På 10. trinn er det dobbelt så mange elever på landsbasis som oppgir at de blir mobbet flere ganger i uken sammenlignet med MOT-skolene (4,2% mot 2,1%).

I tillegg til en ren sammenligning av MOT-skoler og skoler på landsbasis er det også interessant å se på utviklingen av mobbing ved skoler som startet med MOT i 2009. 8 av de 35 skolene i utvalget startet med MOT høsten 2009. Våren 2009 oppga 2,4% av disse elevene at de ble mobbet flere ganger i uken, noe som viser at det var relativt lite mobbing ved disse skolene før de startet med MOT den høsten. I 2011 var dette tallet redusert til 1,3%.

En annen positiv utvikling ved disse skolene er at av de elevene som ble mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer oppga 38,3% at de ikke trives på skolen våren 2009. I 2011 var andelen elever i denne gruppen redusert til 19,4%. Dette viser en dobbelteffekt ved å bruke MOT, ikke bare er det mindre mobbing på MOT-skolene, men i tillegg så er det langt færre av de som opplever mobbing som ikke trives på skolen.

En rekke andre rapporter og undersøkelser de siste årene viser betydningen av MOT. Tallene fra Elevundersøkelsen viser i likhet med disse at MOT har en positiv betydning for elevene på disse skolene.

Introduksjon

MOT er en ideell, politisk og religiøst uavhengig stiftelse, som jobber for og med ungdom. Hovedfokuset er bevisstgjøring og styrking av ungdoms mot. MOT skal *så* verdier og holdninger som bygger varmere og tryggere samfunn og oppvekstmiljø og styrker ungdoms innsikt, livsmestring og mot – til å leve, bry seg og si nei.

MOTs to hovedmål er å bidra til robuste ungdommer som tror på egne krefter og tar bevisste valg og trygge miljø der ungdom aksepterer forskjeller og gjør hverandre verdifulle. Målene skal nåes gjennom MOTs filosofi, helhetsplan og aktiviteter. MOT har utviklet en struktur og helhetlig modell for hvordan lokalsamfunn kan jobbe sammen med ungdom, kalt "Lokalsamfunn med MOT".

MOT jobber bredt mot ungdom og har bygd sin filosofi og sine verktøy på både praktiske erfaringer og på teorier om forebyggende og holdningsskapende arbeid. Det er lagt vekt på kunnskap om sammenhenger mellom atferd og omgivelser og hvordan man kan bidra til endringer i lærings- og oppvekstmiljøet gjennom å styrke beskyttelsesfaktorer.

I regi av MOT foregår det arbeid og aktivitet som tar sikte på å virke holdningsutviklende både i skoler og på ulike fritidsarenaer i 108 norske kommuner per 01.01.2012. Et mål for dette arbeidet er å bidra til å utvikle toleranse og dermed hjelpe ungdom til å bry seg om hverandre og å akseptere forskjeller. Dette er ansett som holdninger som styrker generelle beskyttelsesfaktorer og hindrer utvikling forbundet med ulike risikoforhold knyttet til ungdomstiden, og som kan føre til et tryggere oppvekstmiljø. Ut fra filosofi og implementeringsstrategi representerer MOT en helhetlig holdningsdannende tilnærming (Befring & Moen, 2011). Det sentrale budskapet som ligger til grunn er at alle kan og bør gjøre noe med sitt eget liv, og at alle kan og bør gjøre noe for andre. Her blir vi selv oppfattet og forstått som hovedaktører for det livet vi skal leve. Det er mennesket selv som i siste instans konstruerer eller skaper sin læring og utvikling og dermed sitt livsinnhold, noe som viser at det er et konstruktivistisk budskap som formidles.

Det mest sentrale i den totale virksomheten er "MOT i ungdomsskolen". Det tilrettede programmet i ungdomsskolen legger til rette for verdibasert holdningslæring og omfatter 14 skolebesøk fordelt over tre år og gjennomføres av lokale MOT-medarbeidere. Aktiviteten, som varierer i lengde og innhold, tar sikte på å skape et godt miljø gjennom å bevisstgjøre og trene de unge i empati, samhandling og kommunikasjon, i å sette grenser for seg selv og respektere andres grenser. MOT kan sies å være et kulturbyggingsverktøy og siktepunktet er å støtte opp under lærernes arbeid i det daglige.

I perioden 2008-2011 gjennomførte MOT i samarbeid med et eksternt firma (først Econ og deretter Proba samfunnsanalyse) en undersøkelse hvor skoler som brukte "MOT i ungdomsskolen" og sammenligningsskoler ble fulgt over tre år. Proba konkluderte med at *"vi finner at MOT har en positiv betydning for ungdommenes selvtillit, optimisme og mot. Når det gjelder elevenes oppfatning av skole- og klassemiljø, trivsel og mobbing beskytter MOT mot de mest negative utslagene i ungdomstiden. Det er færre som trives dårlig, færre som ikke har noen venner, færre som opplever klasse- og skolemiljøet som dårlig, og færre som blir mobbet ofte.* Denne konklusjonen gjør at det er interessant å se nærmere på andelen elever som blir mobbet mye og som ikke trives på skolen. I tillegg er sammenhengen mellom mobbing og trivsel interessant for å se om disse resultatene også gjenspeiler seg her. Som verktøy for å se nærmere på dette ble Elevundersøkelsen brukt.

Elevundersøkelsen er en stor undersøkelse som gjøres i regi av Utdanningsdirektoratet. Formålet med elevundersøkelsen er at elever skal få si sin mening om læring og trivsel på skolen og gir verdifull informasjon om hvorvidt elevene opplever at skolen er et sted hvor det er "eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring" (§ 9a). Flere rapporter fra blant annet NTNU Samfunnsforskning as ("Mobbing, diskriminering og uro i klasserommet") rapporterer tall fra Elevundersøkelsen og disse er brukt som sammenligningstall på landsbasis. Det vil kunne gi ytterligere informasjon om hvorvidt programmet MOT i ungdomsskolen kan hjelpe skolene til å nå målene for den generelle læreplanen og opplæringslovens § 9a, som fastslår at alle elever i grunnskole og videregående opplæring har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Tidligere rapporter fra Elevundersøkelsen har ikke sett på sammenhengen mellom grad av mobbing og trivsel på skolen. Det er interessant å se nærmere på dette fordi hvis en elev opplever å bli mobbet mye og samtidig trives dårlig på skolen så er dette verre enn hvis de til tross for mobbing trives på skolen.

Målet med denne rapporten er å sammenligne MOT-skoler med utvalget fra alle skolene i Norge på spørsmålene om trivsel og om mobbing. I tillegg vil sammenhengen mellom trivsel og mobbing bli belyst fordi den negative effekten av mobbing kan reduseres ved å bygge en positivt ivaretagende kultur ved en skole. Dette kan samtidig øke kunnskapen om betydningen av å bruke MOT som kulturbyggingsverktøy.

Utvalg og metode

Elevundersøkelsen blir gjennomført på norske skoler og er i ungdomsskolen obligatorisk for 10.trinn og valgfri for 9.trinn og 8. trinn. I 2011 var det på landsbasis 128.055 elever fra ungdomstrinnet som deltok på Elevundersøkelsen. Rapporten sammenligner tall på mobbing og trivsel fra alle skolene i Norge med resultatene fra 35 skoler hvor MOT-programmet er godt implementert og det er en aktiv og støttende ledelse i lokalsamfunnet (de bruker implementeringsmodellen "Lokalsamfunn med MOT"). Dataene er hentet fra Elevundersøkelsen for våren 2009, 2010 og 2011. Skolene er fordelt på 31 kommuner og 14 fylker. På disse skolene gikk det til sammen 6084 elever i 2009, 6095 i 2010 og 5623 elever i 2011 (se tabell 1)¹.

Tabell 1.

Antall elever ved de 35 skolene og antall elevsvar på samme tidspunkt

	Elevantall 2009	Elevsvar 2009	Elevantall 2010	Elevsvar 2010	Elevtall 2011	Elevsvar 2011
8.trinn	1992	768	2037	709	1918	940
9.trinn	2057	737	2019	651	1913	1030
10.trinn	2035	1619	2039	1623	1792	1663

Det vil bli gjort en sammenligning av svarfordelinger fra alle skolene i Norge kontra MOT-skolene. I tillegg blir det sett spesielt på utviklingen ved 8 av de 35 MOT-skolene fordi disse

¹ Av de 35 skolene er det en skole som i tillegg til MOT bruker Respekt, en skole som bruker Olweus og en skole som bruker ART.

skolene startet med MOT høsten 2009 (763 elever) og det var mulig å se på utviklingen fra skolene startet med MOT og frem til 2011 (754 elever). Elevundersøkelsen ble gjort våren 2009 og disse skolene startet med MOT høsten 2009.

Et mål for MOT er å bidra til at flere ungdommer bryr seg om andre elever, og bryr seg om de som trenger det mest. Denne rapporten tar utgangspunkt i to spørsmål fra elevundersøkelsen på hvordan elevene trives på skolen og ett spørsmål om mobbing.

Følgende spørsmål ble brukt angående trivsel: Trives du godt på skolen og trives du sammen med elevene i gruppa/klassen din? Svaralternativene er "trives svært godt", "trives godt", "trives litt", "trives ikke noe særlig", og "trives ikke i det hele tatt".

I Elevundersøkelsen blir mobbing som begrep definert for respondentene før elevene besvarer spørsmålene om mobbing. *"Med mobbing mener vi gjentatt eller "ondsinnnet" atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing."* For en gjennomgang av spørsmålsstillingen og skalaen brukt i Elevundersøkelsen om mobbing henvises til rapporten "Hvis noen forteller om mobbing..." hvor Lødding og Vibe (2010) går gjennom dette. De kommenterer blant annet at denne definisjonen ikke er uproblematisk selv om den er i tråd med internasjonal konsensus om hva begrepet skal inneholde. Definisjonen er svært generell og den sier ikke noe om hva som skjer i situasjonen, samtidig som den utelukker plaging av elever som forsvarer seg. Det kan også være uklart hvor ofte en må være utsatt for negativ eller ondsinnnet atferd for at en skal definere det som mobbing. Olweus (2010) definerer mobbing som at de definerte handlinger skal ha et omfang på minimum to til tre ganger i måneden, mens Roland (1999) mener at bare elever som oppgir at de mobbes én eller flere ganger i uken blir mobbet. I denne rapporten presenteres fordelinger for alle som har opplevd at de har blitt mobbet. Det vil si at også andelen elever som oppgir at de har blitt mobbet en sjelden gang er inkludert for å vise svarfordelingen.

Analyser

Denne rapporten legger vekt på frekvensfordelingen fra elevsvarene fordi det er problematisk å basere seg på gjennomsnittsverdier og betrakte svarskalaen som er benyttet på mobbspørsmålene som kontinuerlig. Det er et kvalitativt skille i fordelingen mellom elever som opplever å bli mobbet og de som ikke opplever dette.

Tidligere rapporter på elevundersøkelsen viser at forekomsten av elever som opplever seg mobbet er stabil fra 2007 til 2011, og at det kun er marginale forskjeller fra år til år. I Elevundersøkelsen ble først elevene forklart hva mobbing er (jfr. definisjonen over) og deretter fikk de følgende spørsmålsformulering: *Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene?* Svaralternativer: *"Ikke i det hele tatt", "En sjelden gang", "2 eller 3 ganger i måneden", "Omtrent 1 gang i uken" og "Flere ganger i uken".*

SPSS for Windows 19 er brukt som verktøy i analysen av det foreliggende datamaterialet fra Elevundersøkelsen. For å få god oversikt over datamaterialet ble det laget frekvensfordelinger av dataene fordelt på årstall og klassetrinn. I enkelte av analysene ble det også sett på utviklingen på MOT-skoler som har brukt programmet gjennom flere år sammenlignet med skoler som startet å bruke programmet i 2009. Det er verd å merke seg at tallene fra landsgjennomsnittet også inkluderer de 35 MOT-skolene i utvalget.

Tallene fra MOT-skolene er forbundet med noe større usikkerhet enn landsgjennomsnittet på grunn av antallet som har svart. Eksempelvis vil en prosentandel på 1% på MOT-skolene være ca. 10 elever i 8. og 9. trinn hvor det er ca. 1000 elever som har svart og ca. 15 elever i 10. trinn hvor ca. 1500 elever har svart. På landsbasis vil tilsvarende tall være ca. 350 elever ved 1%.

Resultater

Trivsel

Elevene ble spurt om de trives ved skolen sin. Totalt sett svarer godt over 90% av elevene ved både ved MOT-skolene og på landsbasis at de trives svært godt, godt eller litt ved skolen. Tabell 2 viser at det på landsbasis er det til sammen 1,2% på 8. trinn som oppgir at de ikke trives i det hele tatt, og tilsvarende tall på MOT-skolene er 0,7%. På 10.trinn er det tilsvarende tallet 2,4% mot 1,4%. Hvis en ser ungdomstrinnet under ett er det 4,3% som ikke trives på landsbasis, og 3,3% som ikke trives på MOT-skolene, altså 30,3% flere på landsbasis.

Tabell 2.

Prosentvis fordeling av trivsel på skolen, landsgjennomsnitt vs. MOT-skoler, 2011

	Landsgjennomsnitt	MOT-skoler
8.trinn		
Trives ikke i det hele tatt	1,2	0,7
Trives ikke noe særlig	1,7	1,4
Trives litt	7,8	6,3
Trives godt	46,6	44,4
Trives svært godt	42,6	47,1
9.trinn		
Trives ikke i det hele tatt	2,2	1,3
Trives ikke noe særlig	2,7	2,0
Trives litt	10,0	10,4
Trives godt	47,6	48,3
Trives svært godt	37,6	38,0
10.trinn		
Trives ikke i det hele tatt	2,4	1,4
Trives ikke noe særlig	2,7	2,5
Trives litt	10,1	8,4
Trives godt	47,6	50,2
Trives svært godt	37,2	37,6

Tabell 3 viser fordelingen på hvordan elevene trives sammen med gruppa/klassen sin. Også her er det fordelt i landsgjennomsnittet og MOT-skoler. I likhet med svarfordelingen på trivsel på skolen viser også denne tabellen at andelen elever som ikke trives i gruppa/klassen sin er lavere ved MOT-skolene.

Tabell 3.

Prosentvis fordeling av trivsel sammen med gruppa/klassen, landsgjennomsnitt vs. MOT-skoler, 2011

	Landsgjennomsnitt	MOT-skoler
8.trinn		
Trives ikke i det hele tatt	0,9	0,3
Trives ikke noe særlig	1,6	1,5
Trives litt	8,1	6,4
Trives godt	39,9	40,8
Trives svært godt	49,4	51,0
9.trinn		
Trives ikke i det hele tatt	1,6	1,0
Trives ikke noe særlig	2,1	1,8
Trives litt	9,0	9,3
Trives godt	40,1	38,0
Trives svært godt	47,2	49,9
10.trinn		
Trives ikke i det hele tatt	1,7	0,9
Trives ikke noe særlig	2,0	2,0
Trives litt	8,6	7,2
Trives godt	38,6	38,6
Trives svært godt	49,1	51,3

Mobbing

Som vist over trives de fleste elevene litt, godt eller svært godt både på skolen eller i gruppa/klassen sin. Andelen elever som ikke trives er lav, men på landsbasis utgjør denne gruppen likevel mange elever. Andelen elever som oppgir at de blir mobbet på skolen er høyere enn de som ikke trives, noe som viser at det ikke er en direkte sammenheng mellom å oppleve mobbing og ikke trives på skolen eller i klassen.

Tabell 4 viser svarfordelingen på landsbasis og på MOT-skolene i 2011 på spørsmålet om mobbing. På alle tre klassetrinnene er det flere som oppgir at de blir mobbet på landsbasis enn det er ved MOT-skolene. Den største forskjellen finner vi på 10.trinn hvor det på landsbasis er 4,2% av elevene som svarer at de blir mobbet flere ganger i uken, mens det på MOT-skolene er 2,1% prosent. På 10.trinn er det også langt flere elever ved MOT-skolene som oppgir at de ikke mobbes i det hele tatt – 82,8% mot 76,2% på landsbasis.

Hvis en ser ungdomstrinnet under ett er det på landsbasis 4,03% av elevene på landsbasis som oppgir at de blir mobbet flere ganger i uken, mens andelen elever på MOT-skolene er 2,4. Dette betyr at 67,92% flere blir mobbet flere ganger i uken på landsbasis sammenlignet med MOT-skolene.

Totalt 6,07% av elevene på ungdomstrinnet oppgir at de mobbes 1 gang i uken eller mer, mens det tilsvarende tallet på MOT-skolene er 3,9%. Det betyr at det er 43,73% flere som blir mobbet en gang i uken eller mer på landsbasis enn på MOT-skolene.

Tabell 4.

Prosentvis fordeling av mobbing på skolen, landsgjennomsnitt vs. MOT-skoler, 2011

	Landsgjennomsnitt	MOT-skoler
8.trinn		
Flere ganger i uken	3,5	2,9
Omtrent en gang i uken	2,3	2,5
2-3 ganger i måneden	3,6	3,6
En sjelden gang	17,5	14,7
Ikke i det hele tatt	73,1	76,3
9.trinn		
Flere ganger i uken	4,4	2,4
Omtrent en gang i uken	2,2	1,6
2-3 ganger i måneden	3,7	3,1
En sjelden gang	15,5	15,0
Ikke i det hele tatt	74,2	77,9
10.trinn		
Flere ganger i uken	4,2	2,1
Omtrent en gang i uken	1,6	0,8
2-3 ganger i måneden	3,4	2,2
En sjelden gang	14,6	12,1
Ikke i det hele tatt	76,2	82,8

I utvalget var det 8 skoler som startet med MOT høsten 2009 og 27 skoler som har brukt MOT i flere år. For å kunne si noe om utviklingen på de 8 skolene som startet med MOT høsten 2009 ble disse undersøkt nærmere. Det er verd å merke seg at disse 8 skolene skåret lavere enn landsgjennomsnittet på mobbing før de startet med MOT i 2009. Andelen elever som oppga at de ble mobbet flere ganger i uken var i 2009 på 2,4%. I 2011 var dette tallet redusert til 1,3% av elevene.

Mobbing og trivsel

Det er interessant å se nærmere på sammenhengen mellom mobbing og trivsel og et sentralt spørsmål er: *Hvor mange av elevene er det som både mobbes og i tillegg ikke trives på skolen?* For å se nærmere på dette så ble andelen elever som blir mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer og i tillegg ikke trives på skolen trukket ut av utvalget. Tabell 5 viser at andelen elever som både ble mobbet og ikke trives på skolen ble redusert fra 38,3% på våren 2009 til 19,4% i 2011 på skoler som startet med MOT høsten 2009. Også på MOT-skoler som har brukt MOT i mange år ble denne andelen redusert i perioden, fra 24,4% til 18,6%.

Tabell 5.

Andel elever som opplever å bli mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer og som ikke trives noe særlig, eller ikke i det hele tatt på skolen

	Brukt MOT i mange år	Startet MOT høsten 2009
2009	24,4	38,3
2010	20,9	33,3
2011	18,6	19,4

Diskusjon og konklusjon

Tall fra Elevundersøkelsen viser at i utvalget med 3500 elever fra 35 MOT-skoler i 2011 så er det færre som oppgir at de blir mobbet og flere som trives sammenlignet med elevene på landsbasis. På ungdomstrinnet er det 67% flere av elevene på landsbasis som oppgir at de blir mobbet flere ganger i uken sammenlignet med MOT-skolene, og det er 43% flere av elevene på landsbasis som oppgir at de mobbes 1 gang i uken eller mer sammenlignet med MOT-skolene. Det er også 30% flere av elevene på landsbasis som oppgir at de ikke trives på skolen sammenlignet med MOT-skolene. På 10.trinn er forskjellen størst og her oppgir 4,2% av elevene at de opplever å bli mobbet flere ganger i uken på landsbasis, sammenlignet med 2,1% på MOT-skolene.

Ved å se nærmere på 8 skoler som startet med MOT høsten 2009 gir det muligheten til å se på utvikling over tid. Ved disse skolene var det allerede i 2009 relativt få elever som oppga å bli mobbet flere ganger i uken. Fra 2009 og frem til 2011 var andelen elever som oppga at de ble mobbet flere ganger i uken redusert fra 2,4% til 1,3%. I tillegg viser resultatene at ikke bare er det færre som blir mobbet, men andelen elever som både oppgir å bli mobbet og i tillegg sier at de ikke trives på skolen blitt halvert på to år. Dette viser en dobbelteffekt ved å jobbe med kulturbygging; det er mindre mobbing ved disse skolene, og i tillegg er den negative effekten av mobbing redusert fordi flere av elevene som blir mobbet trives bedre på skolen. Dette er et svært viktig resultat fordi det vil være stor forskjellen på å oppleve å bli mobbet og i tillegg ikke trives på skolen sammenlignet med å oppleve å bli mobbet, men likevel trives på skolen. En kan anta at de negative virkningene av å både bli mobbet og ikke trives på skolen vil være langt større enn å bli mobbet, men likevel trives.

Det er komplekse årsaker til utfordringer knyttet til mobbing, rus, kriminalitet og psykisk helse. MOT jobber med mekanismene bak disse årsakene ved å forsterke beskyttende faktorer og begrense risikofaktorer i ungdomstiden, som for eksempel å styrke selvtillit, optimisme, selvkontroll, evne til å motstå press og økt følelse av egenverdi. I tillegg legges det vekt på å styrke ungdoms sosiale bånd i samfunnet, gode læringsmiljøer og styrke en felles forståelse for hvor viktig vi er for hverandre. Tall fra de 35 MOT-skolene viser at både er mindre mobbing, høyere trivsel og at den negative sammenhengen mellom mobbing og trivsel er redusert. Dette er et stort skritt i riktig retning for de elevene som ikke har det bra ved norske skoler. Det sistnevnte er også viktig fordi en bedre forståelse av sammenhengen mellom mobbing og trivsel kan bidra til å øke kunnskapen om forebyggende arbeid. Det har ikke vært fokus på denne sammenhengen på denne måten tidligere. Kanskje kan man ved å ha fokus på denne sammenhengen få viktig informasjon om programmers betydning for elevene på en skole som man ikke har fra før.

I Opplæringsloven står det blant annet at målet for opplæringen er å: "Ruste barn, unge og voksne til å møte livets oppgaver og mestre utfordringer sammen med andre. Den skal gi hver elev kyndighet til å ta hånd om seg selv og sitt liv, og samtidig overskudd og vilje til å stå andre bi" (s. 15). En utfordring for norsk skole er at den skal forholde seg både til den generelle delen av læreplanen og de spesifikke læreplanene. Det er et gap mellom disse planene og hvis ikke skolene jobber bevisst og målrettet mot målene i det generelle læreplanverket så dekkes ikke disse av innholdet i fagplanene. Noen skoler løser dette godt og klokt uten hjelp, mens andre støtter seg til ulike tiltak og programmer for å bidra på dette området. Arbeidet som gjøres i regi av MOT kan sees i sammenheng med den generelle læreplanen hvor det ligger mål for den norske skolen. Generelt kan en si at MOT jobber for å

styrke generelle beskyttelsesfaktorer og prosesser og dermed hindre negativ utvikling forbundet med ulike risikoprosesser knyttet til ungdomstiden.

I 1997 startet MOT utviklingen av tiltaket "MOT i ungdomsskolen", og i 2008 ble en rekke av MOTs tiltak og forsterkningselementer satt inn i en mer helhetlig implementeringsmodell kalt "Lokalsamfunn med MOT". Tallene fra Elevundersøkelsen viser at i kommuner som benytter denne modellen så skiller tallene fra Elevundersøkelsen seg positivt ut sammenlignet med resten av skolene i Norge både i forhold til trivsel og mobbing.

Tidligere undersøkelser av betydningen av MOT viser at MOT bidrar til å gi impulser som fremmer utviklingen av optimisme, selvtillit, og tro på egne krefter, noe som bygger opp under skolens mål om å bidra til ungdommer som kan mestre egne liv. Tallene fra Elevundersøkelsen støtter tidligere funn av den positive betydningen av MOT. På bakgrunn av de pedagogiske grunntankene i den prinsipielle delen av læreplanverket, og ut fra målsettinger, organisering, evalueringer og tilbakemeldinger fra både ungdommer og voksne, vurderes MOT som en god alliert i bestrebelsen med å sette et fokusere sterkere på hele mennesket og tilrettelegge for opplæring i å mestre livet.

Referanser

- Befring, E., & Moen, B. E. (2011). *Ungdom, læring og forebygging*. Oslo: Cappelen Damm Akademiske.
- Lødding, B., & Vibe, N. (2010). Hvis noen forteller om mobbing... Utdypende undersøkelse av funn i Elevundersøkelsen om mobbing, urettferdig behandling og diskriminering *NIFU-rapport 8*: NIFU.
- Olweus, D. (2010). Verdien av å redusere og forebygge skolemobbing. In E. Befring, I. Frønes & M.-A. Sørli (Eds.), *Sårbare unge. Nye perspektiver og tilnærminger*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Roland, E. (1999). *School Influences on Bullying*. Stavanger: Rebell Forlag.